

Comisia juridică, numiri și imunități

RAPORT

La proiectul de Lege cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova

(nr. 477 din 01 decembrie 2020)

(lectura II)

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat în lectura a doua a examinat proiectul de Lege cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova și comunică următoarele, și comunică următoarele.

Proiectul de lege propune adoptarea unei legi cadru cu privire la funcționarea limbilor vorbite, din considerentul că, prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 17 din 04.06.2018 a fost declarată desuetă Legea nr. 3465-XI din 01.09.1989 cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul RSS Moldovenești. Proiectul de lege modalitatea funcționării limbilor în organele puterii de stat, administrației de stat, instituțiile publice, întreprinderi și alte organizații, în procedura de examinare a cauzelor penale, civile contravenționale, și de arbitraj, în domeniul educației, științei și culturii, în denumiri, informații și publicitate.

Proiectul de lege a fost adoptat în prima lectură în cadrul ședinței plenare din data de 03 decembrie 2020.

La pregătirea proiectului pentru lectura a doua, Comisia juridică, numiri și imunități a examinat avizele comisiilor permanente și a Direcției general juridice,

precum și amendamentele din partea deputaților. Decizia Comisiei asupra amendamentelor la proiectul de lege se conține în sinteza amendamentelor anexată la prezentul raport.

Urmare a dezbaterilor, Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul majorității membrilor aleși (5- pentru), propune plenului Parlamentului examinarea și adoptarea proiectul de Lege cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova, nr. 477 din 01 decembrie 2020 *în lectura II*.

Președintele Comisiei

 Vasile BOLEA

Sinteza amendamentelor
la proiectul de Lege cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova
(nr. 477 din 01.12.2020)

(lectura a doua)

Nr. ordine	Conținutul proiectului	Autorul și conținutul amendamentului	Decizia Comisie juridice, numiri și imunități
1.	<p>Articolul 1.</p> <p>(1) Statutul de limbă de stat în Republica Moldova este consfințit prin Constituția Republicii Moldova și are menirea să consolideze suveranitatea Republicii Moldova și să creeze garanțiile necesare pentru implementarea sa deplină și cuprinzătoare în toate sferele vieții politice, economice, sociale și culturale.</p> <p>(2) Republica Moldova garantează tuturor</p>	<p>Deputat Serghei ȘIRBU</p> <p>Art. 1 se va complete cu alineatele (3) și (4) după cum urmează:</p> <p>„(3) Studierea și cunoașterea limbii de stat al Republicii Moldova, cel puțin la nivel de comunicare, este o obligațiune morală a tuturor cetățenilor Republicii Moldova.</p> <p>(4) Statul va asigura implementarea programelor de studiere gratuită a limbii de stat, în special în localitățile de domiciliere compactă a minorităților naționale.”</p> <p>Deputat Gaik VARTANEAN</p>	Se acceptă

	cetățenilor studierea limbii de stat.	<p>Se propune completarea articolului 1 cu alineatul 3:</p> <p>(3) Această lege se bazează pe următoarele principii:</p> <p>a. punerea în aplicare art. 13 Constituției Republicii Moldova în ceea ce privește limbile și drepturile lingvistice cetățenilor.</p> <p>b. Utilizarea limbilor este un drept fundamental garantat de Constituție și de acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte.</p> <p>c. Discriminarea lingvistică este interzisă.</p> <p>d. Statul respectă dreptul de utilizare liberă și dezvoltare a limbilor de către cetățeni și garantează protecția împotriva încălcării acestui drept de către terți.</p> <p>e. Statul recunoaște și garantează accesibilitatea lingvistică a tuturor serviciilor și proceselor legate de asigurarea drepturilor fundamentale ale omului, precum și a tuturor informațiilor despre acestea, în condițiile prezentei legi.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>(5) Această lege se bazează pe următoarele principii:</p> <p>a. punerea în aplicare art. 13 Constituției Republicii Moldova în ceea ce privește limbile și drepturile lingvistice cetățenilor.</p> <p>b. Utilizarea limbilor este un drept fundamental garantat de Constituție și de acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte.</p> <p>c. Discriminarea lingvistică este interzisă.</p> <p>d. Statul respectă dreptul de utilizare liberă și dezvoltare a limbilor de către cetățeni și garantează protecția împotriva încălcării acestui drept de către terți.</p> <p>e. Statul recunoaște și garantează accesibilitatea lingvistică a tuturor serviciilor și proceselor legate de asigurarea drepturilor fundamentale ale omului, precum și a tuturor informațiilor despre acestea, în condițiile prezentei legi.</p>
2.	<p>Articolul 2.</p> <p>(1) Republica Moldova asigură condițiile necesare pentru utilizarea și dezvoltarea limbii ruse ca limbă de comunicare interetnică în Republica Moldova.</p> <p>(2) Limba rusă, în calitate de limbă de comunicare interetnică se folosește pe teritoriul</p>	<p>Deputat Gaik VARTANEAN</p> <p>Articolul 2 se propune în următoare redacție:</p> <p>(1) Datorită distribuției sale largi ca limbă maternă și vorbită, statutul limbii de comunicare interetnică și internațională este recunoscut pentru limba rusă. Orice altă limbă care ajunge la o distribuție larg răspândită între majoritatea grupurilor etnico-lingvistice din Moldova poate fi recunoscută și ca limbă de comunicare interetnică.</p> <p>(2) Datorită necesității de a asigura accesibilitatea lingvistică a informațiilor pentru toți locuitorii</p>	<p>Nu se acceptă</p>

	republicii, alături de limba de stat.	Republicii Moldova, limbile semnelor din Moldova sunt recunoscute ca limbi cu un statut special.	
3.	<p>Articolul 4. Alin (4) Statul creează condiții pentru studierea și utilizarea pe teritoriul Republicii Moldova limbilor de circulație internațională.</p>	<p>Deputat Gaik VARTANEAN</p> <p>Art. 4 alin. (4) va avea următorul cuprins</p> <p>”Statul creează condiții pentru studierea limbilor de circulație internațională și utilizarea pe teritoriul Republicii Moldova limbilor de comunicare interetnică.”</p>	Nu se acceptă
4.	<p>Articolul 5. Prezenta Lege nu reglementează folosirea limbilor în sfera vieții private</p>	<p>Deputat Gaik VARTANEAN</p> <p>Articolul 5 se propune în următoare redacție:</p> <p>(1) Prezenta Lege nu reglementează folosirea limbilor în sfera vieții private.</p> <p>(2) Organizațiile private cu orice formă de proprietate care furnizează servicii publice de importanță vitală (servicii legate de asigurarea drepturilor fundamentale ale omului) au aceleași obligații în domeniul utilizării limbii ca și instituțiile de stat corespunzătoare, dar pe măsura capacităților lor materiale și tehnice.</p> <p>(3) În caz de ambiguități sau dispute cu privire la acomodarea lingvistică, organizațiile private sau părțile în litigiu pot solicita opinia Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității.</p> <p>(4) Fiecare persoană are dreptul să aleagă în mod liber ortografia numelui său în orice limbă a Moldovei, precum și să își schimbe ortografia.</p> <p>(5) Fiecare persoană stabilește, la libera alegere, forma scrierii numelui său în grafia latină, ținând cont de caractererele speciale ale limbii de stat. În același timp, fiecare persoană are dreptul să includă suplimentar în</p>	Nu se acceptă

		documentele de identificare forma scrierii numelui său în limba maternă sau într-o altă limbă.	
5.	<p>Articolul 6. În relațiile cu autoritățile de stat, administrația publică, instituțiile publice, precum și cu întreprinderile și organizațiile situate pe teritoriul Republicii Moldova, limba comunicării verbale și scrise este limba de stat sau limba de comunicare interetnică, la alegerea cetățeanului. În UTA Gagauzia este garantat dreptul cetățeanului, de a utiliza și limba găgăuză în relațiile menționate mai sus.</p> <p>În zonele unde majoritatea populației este ucraineană, rusă, bulgară sau de altă etnie, pentru comunicare este utilizată limba de stat sau cea maternă sau orice altă limbă acceptată de majoritatea populației.</p>	<p>Deputat Gaik VARTANEAN</p> <p>Se propune articolul 6 în următoare redacție: (1) În UTA Găgăuzia, raioane și unități administrativ-teritoriale de primul nivel, unde, conform rezultatelor recensământului populației, cel puțin 20% din populație a indicat o limbă maternă sau principală vorbită, alta decât limba de stat sau rusă, această limbă poate fi recunoscută ca limba regională sau locală. Decizia privind o astfel de recunoaștere, în conformitate cu principiile autonomiei locale și a autogovernării, este luată de organul reprezentativ al regiunii relevante (autonomia sau districtul găgăuz) sau de unitatea administrativ-teritorială de primul nivel.</p> <p>(2) Limbile celor mai mari minorități etnice din Moldova sunt rusă, găgăuză, bulgară, ucraineană și romani.</p>	Nu se acceptă
6.	<p>Capitolul III FUNCȚIONAREA LIMBILOR ÎN ORGANELE PUTERII DE STAT, ADMINISTRAȚIEI DE STAT,</p>	<p>Deputat Vasile Bolea</p> <p>Se propune următoarea modificare a titlului Capitolul III Cuvintele „ADMINISTRAȚIEI DE STAT” se substituie cu „ADMINISTRAȚIEI PUBLICE”</p>	Se acceptă

	INSTITUȚII PUBLICE, ÎNȚEPRINDERI ȘI ALTE ORGANIZAȚII		
7.	<p>Articolul 7.</p> <p>(1) Activitățile de secretariat în organele puterii de stat și administrației publice se efectuează în limba de stat, la solicitare, se asigură traducerea în limba rusă.</p> <p>(2) În UTA Gagauzia, activitățile de secretariat în organele puterii de stat și administrației publice este folosită limba de stat, la necesitate limba găgăuză sau limba rusă.</p> <p>(3) În cadrul diverselor evenimente, a activităților de secretariat în organele puterii de stat și administrației publice în regiunile în care majoritatea compactă a populația este vorbitoare de limba ucraineană, rusă, bulgară sau altei naționalități, se utilizează limba de stat și la solicitare în limba de comunicare interetnică sau orice altă limbă acceptabilă pentru majoritatea populației din această regiune.</p>	<p>Deputat Gaik VARTANEAN</p> <p>Se propune următoare redacție articolului 7:</p> <p>(1) Toate instituțiile de stat de nivel central al tuturor ramurilor guvernamentale, precum și instituțiile de stat independente, sunt obligate să asigure interacțiunea lor și să lucreze cu persoane în limba de stat și în limba comunicării interetnice. Toate materialele publicate de astfel de instituții trebuie traduse în limba comunicării internaționale.</p> <p>(2) Toate instituțiile de stat de la nivel regional și local sunt obligate să asigure interacțiunea și lucrul lor cu persoane, precum și publicarea actelor lor oficiale, a informațiilor și materialelor sociale în limbile regionale și locale relevante, în limba de stat și în limba de comunicare interetnică.</p> <p>(3) Toate serviciile și informațiile de importanță vitală (servicii și informații legate de asigurarea drepturilor fundamentale ale omului) ar trebui furnizate de agențiile guvernamentale la toate nivelurile (central, regional, local) în limbi larg răspândite pe teritoriul corespunzător de distribuție largă. Aceste limbi, pe lângă limba de stat, pot fi limbi de comunicare interetnică, limbi regionale și locale, limbi cu un statut special, precum și orice alte limbi pentru ai căror vorbitori nativi pe teritoriul Moldovei este extrem de important să transmită informații sau un serviciu.</p>	Nu se acceptă

8.	<p>Articolul 8. Actele oficiale ale organelor puterii de stat, administrației publice, se întocmesc și se adoptă în limba de stat, urmând să fie traduse în limba rusă, iar în UTA Gagauzia se traduc și în limba găgăuză.</p>	<p>Deputat Gaik VARTANEAN</p> <p>Se propune următoare redacție articolului 8:</p> <p>(1) Șefii instituțiilor de stat de nivel central trebuie să cunoască limba de stat.</p> <p>(2) Instituțiile de stat de toate nivelurile sunt obligate să comunice cu populația în toate limbile cu statut stabilit pe teritoriul jurisdicției lor.</p> <p>(3) Prevederile alineatului 2 nu necesită cunoașterea tuturor limbilor cu statut stabilit de către toți angajații, însă necesită astfel de cunoștințe de la un număr suficient de angajați ai instituției relevante pentru a asigura servicii în timp util și de înaltă calitate. Este permisă atragerea interpreților/traducătorilor autorizați.</p>	Nu se acceptă
9.	<p>Articolul 9. (1) Organele puterii de stat, administrației publice, întreprinderilor, instituțiilor publice primesc și examinează cererile scrise sau verbale depuse de cetățeni în limba de stat, sau limba rusă, iar în UTA Gagauzia le primesc și examinează în limba de stat, găgăuză sau rusă.</p> <p>(2) Formularele și textele administrative de uz curent se eliberează în limba de stat, la solicitarea cetățeanului se eliberează limba rusă, iar în UTA</p>	<p>Deputat Gaik VARTANEAN</p> <p>Se propune următoare redacție articolului 9:</p> <p>(1) Orice persoană are dreptul să se adreseze verbal sau în scris către orice organ sau instituție de stat în orice limbă la alegere, dintre limbile cu statut recunoscut pe teritoriul relevant (de stat, interetnic, regional sau local). Organul sau instituția de stat care a primit solicitarea este obligat să răspundă în limba adresării.</p> <p>(2) Solicitățile pot fi întocmite și trimise organelor sau instituțiilor de stat în orice altă limbă (internațională sau străină). În acest caz, organul sau instituția de stat are dreptul de a decide în mod independent asupra acceptabilității unei astfel de solicitări și asupra limbii de răspuns la aceasta.</p>	Nu se acceptă

	<p>Gagauzia se eliberează, la solicitarea cetățeanului și în limba găgăuză.</p> <p>(3) Organele puterii de stat, administrației publice, întreprinderile, instituțiile publice acceptă și examinează actele, prezentate de cetățeni în limba de stat, sau limba rusă, în UTA Gagauzia le acceptă și le examinează în limba de stat, găgăuză sau rusă. Pentru actele, prezentate în alte limbi se anexează traducerea în limba de stat.</p>	<p>(3) În cazul unei cereri pentru furnizarea de copii ale actelor, pentru a asigura transparența, responsabilitatea și accesul publicului la informații de importanță socială, organele de stat competente sunt obligate să furnizeze o traducere a acestor documente în limba cererii, dacă este redactată într-una dintre limbile cu statut recunoscut pe teritoriul respectiv.</p> <p>Deputat Adrian LEBEDINSCHI</p> <p>Se propune completarea cu un nou alineat (4):</p> <p>(4) Șefii instituțiilor de stat sunt obligați să cunoască limba de stat.</p>	<p>Se acceptă</p>
10.	<p>Articolul 10.</p> <p>(1) Urmărirea penală și procedurile judiciare în cauze penale, civile, contravenționale și arbitraj în Republica Moldova se desfășoară în limba de stat, sau într-o limbă acceptabilă pentru majorarea persoanelor participante la proces.</p> <p>(2) Participanților la proces, care nu cunosc limba de efectuare a procedurii urmăririi penale sau judiciare, li se asigură dreptul de a lua cunoștință de materialele din dosar, de a participa la acțiunile de urmărire penală și judiciare</p>	<p>Deputat Gaik VARTANEAN</p> <p>Se propune următoare redacție articolului 10:</p> <p>(1) Urmărirea penală și procedurile judiciare în cauze penale, civile, contravenționale și arbitraj în Republica Moldova se desfășoară în limba de stat sau într-o altă limbă acceptată de toți participanții la proces. În cazul în care există divergențe în alegerea limbii procesului, acesta se va desfășura în limba de stat.</p> <p>(2) Martorilor, victimelor, părților vătămate, bănușilor, învinușilor și inculpaților care nu vorbesc fluent limba procedurilor penale este asigurat dreptul de a participa la acțiuni procedurale, dreptul de a se familiariza cu documentele și materialele cazului, dreptul de a vorbi și de a depune mărturie, în limba sa</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Aliniatul (1) se completează cu o nouă propoziție:</p> <p>„În cazul în care există divergențe în alegerea limbii procesului, acesta se va desfășura în limba de stat.”</p>

	<p>prin intermediul interpretului, precum și dreptul de a lua cuvântul și de a face depoziii în limba maternă.</p> <p>(3) Documentele de urmărire penală și judiciară se înmânează bănuțului, învinutului și inculpatului în traducere în limba pe care o posedă.</p>	<p>maternă sau în limba sa fluentă din contul statului.</p> <p>(3) Copii ale traducerilor materialelor cauzei finalizate cu o condamnare pot fi trimise Agenției pentru Relații Interetnice în scopul evaluării calității traducerii.</p> <p>(4) În procesele civile, familiale, de muncă și alte procese fără participarea statului ca parte, orice parte poate solicita asistența unui interpret din contul statului.</p>	
11.	<p>Capitolul V</p> <p>LIMBA UTILIZATĂ ÎN DOMENIUL EDUCAȚIEI, ȘTIINȚEI ȘI CULTURII</p> <p>Articolul 11.</p> <p>(1) Studierea limbii de stat a Republicii Moldova este obligatorie în toate instituțiile de învățământ de toate nivelurile. Cerințele pentru predarea și învățarea limbii de stat sunt stabilite de standardul educațional de stat. Responsabilitatea asigurării procesului de învățare a limbii de stat în toate instituțiile de învățământ revine Ministerului de resort și autorităților administrației publice locale.</p> <p>(2) Republica Moldova garantează cetățenilor dreptul la educație în limba de stat și limba de comunicare interetnică la toate nivelele sistemului educațional.</p> <p>(3) Ministerul de resort dezvoltă programe speciale de învățământ bilingv și multilingv (una dintre componentele cărora este limba de stat) pentru instituțiile de învățământ de stat din țară și alocă finanțare suplimentară pentru implementarea componentei de limbă de stat.</p>	<p>Deputat Gaik VARTANEAN</p> <p>Se propune următoare redacție articolului 11:</p> <p>(1) Studierea limbii de stat a Republicii Moldova este obligatorie în toate instituțiile de învățământ de toate nivelurile. Cerințele pentru predarea și învățarea limbii de stat sunt stabilite de standardul educațional de stat. Responsabilitatea asigurării procesului de învățare a limbii de stat în toate instituțiile de învățământ revine Ministerului de resort și autorităților administrației publice locale.</p> <p>(2) Republica Moldova garantează cetățenilor dreptul la educație în limba de stat și limba de comunicare interetnică la toate nivelele sistemului educațional.</p> <p>(3) Ministerul de resort dezvoltă programe speciale de învățământ bilingv și multilingv (una dintre componentele cărora este limba de stat) pentru instituțiile de învățământ de stat din țară și alocă finanțare suplimentară pentru implementarea componentei de limbă de stat.</p>	Se acceptă

	<p>(2) Republica Moldova garantează cetățenilor dreptul la educație în limba de stat și limba de comunicare interetnică la toate nivelele sistemului educațional și creează condiții, cetățenilor altor naționalități și etnii care locuiesc pe teritoriul Republicii Moldova, la educație în limba lor maternă.</p>	<p>(4) Autoritățile regionale și locale pot elabora programe de educație bilingvă și multilingvă pentru instituțiile de învățământ publice din jurisdicția lor.</p> <p>(5) Autoritățile centrale, prin intermediul Agenției pentru Relații Interetnice, oferă tuturor locuitorilor Republicii Moldova oportunități echitabile de a studia limba de stat suplimentar față de programa școlară.</p> <p>(6) Autoritățile centrale, prin intermediul Ministerului de resort, asigură instruire în limba de comunicare interetnică.</p>	
12.	<p>Articolul 13.</p> <p>Denumirile instituțiilor publice, ministerelor, departamentelor, întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor, precum și ale subdiviziunilor lor structurale se redactează în limba de stat, cu traducere în limba rusă, iar în UTA Gagauzia se utilizează denumirea în limba de stat, cu traducere în limba rusă și în limba găgăuză. Denumirile luate între ghilimele nu se traduc, ci se reproduc prin transliterație.</p>	<p>Deputat Vasile BOLEA</p> <p>Se propune următoarea redacție a articolului 13</p> <p>Articolul 13.</p> <p>Denumirile autorităților administrației publice, instituțiilor publice, departamentelor, întreprinderilor, organizațiilor, precum și ale subdiviziunilor structurale ale acestora se redactează în limba de stat, cu traducere în limba rusă, iar în UTA Găgăuzia se utilizează denumirea în limba de stat, cu traducere în limba rusă și în limba găgăuză. Denumirile luate între ghilimele nu se traduc, ci se reproduc prin transliterație.</p>	Se acceptă
13.	<p>Articolul 14.</p> <p>Localitățile și alte obiective geografice de pe teritoriul</p>	<p>Deputat Gaik VARTANEAN</p>	Nu se acceptă

	<p>Republicii Moldova au o singură denumire oficială în limba de stat, iar în UTA Gagauzia se utilizează denumirea găgăuză originală (fără traducere sau adaptare), ținând-se cont de tradițiile istorice din localitatea respectivă. Scrierea corectă a denumirilor de localități și de alte obiective geografice se stabilește prin lege organică.</p>	<p>Art. 14 va avea următorul cuprins:</p> <p>Localitățile și alte obiective geografice de pe teritoriul Republicii Moldova au denumire oficială în limba de stat și sunt traduse în limba rusă cu respectarea tradițiilor istorice localității respective, iar în UTA Gagauzia se utilizează denumirea găgăuză originală (fără traducere sau adaptare). Scrierea corectă a denumirilor de localități și de alte obiective geografice se stabilește prin lege organică.</p>	
14.	<p>Articolul 15.</p> <p>Denumirile de sectoare orășenești, piețe, străzi, stradele, etc. se formează în limba de stat, iar în UTA Gagauzia se utilizează denumirea găgăuză originală.</p>	<p>Deputat Gaik VARTANEAN</p> <p>Art. 15 va avea următorul cuprins:</p> <p>„Denumirile de sectoare orășenești, piețe, străzi, stradele, etc. se formează în limba de stat cu traducerea în limba rusă în conformitate cu ortografia, normele ortoepice, morfologice și sintactice ale acestei limbi, iar în UTA Gagauzia se utilizează denumirea găgăuză originală.”</p>	Nu se acceptă
15.	<p>Articolul 16.</p> <p>(1) Înscrisurile de pe plăcile cu denumirile organelor puterii de stat și administrației de stat și organizațiilor obștești, ale întreprinderilor instituțiilor și organizațiilor, se execută în limba de stat și în limba rusă, iar în UTA Gagauzia, se</p>	<p>Deputat Vasile BOLEA</p> <p>Se propune următoarea modificare:</p> <p>Articolul 16, alin (1) cuvintele „ administrației de stat” se substituie cu „ administrației publice”, alin. (2) „ administrației de stat” se substituie cu „ administrației publice”</p>	Se acceptă

	<p>execută în limba de stat, în limba găgăuză și în limba rusă.</p> <p>(2) Plăcile cu denumirile organelor puterii de stat administrației de stat și organizațiilor obștești, ale întreprinderilor instituțiilor și organizațiilor, sunt dispuse în stînga sau de asupra în limba de stat și în dreapta sau mai jos în limba rusă, iar în UTA Gagauzia sunt dispuse în stînga sau de asupra în limba de stat, în centru sau la mijloc în limba găgăuză, în dreapta sau mai jos în limba rusă.</p>		
16.	<p>Articolul 18.</p> <p>Denumirea mărfurilor și ale produselor alimentare, etichetele mărfurilor, mărcile comerciale, instrucțiunile, precum și orice alte informații vizuale referitoare la mărfurile fabricate în Republica Moldova, prezentate populației din republică se întocmesc în limba de stat și în limba rusă.</p>	<p>Deputat Gaik VARTANEAN</p> <p>Se propune următoare redacție articolului 18:</p> <p>Denumirea mărfurilor și produselor, etichetele mărfurilor, marcăjele, instrucțiunile, precum și informațiile vizuale pentru consumatori sunt redactate, cel puțin, în limbile de stat și rusă.</p>	Nu se acceptă
17.	<p>Articolul 19.</p> <p>Traducerea denumirilor și informațiilor se face în conformitate cu normele</p>	<p>Deputat Gaik VARTANEAN</p> <p>Se propune următoare redacție articolului 19:</p>	Nu se acceptă

	<p>morfologice și ortografice ale limbii în care se efectuează traducerea.</p>	<p>(1) Orice organizație sau instituție neguvernamentală are dreptul de a alege în mod liber ortografia denumirii sale în orice limbă a Republicii Moldovei, precum și de a-și schimba ortografia.</p> <p>(2) În scopul uniformizării evidenței documentelor de înregistrare, o organizație sau instituție, la libera alegere, determină forma scrierii denumirii sale în grafia latină, ținând seama de caracterile speciale ale limbii de stat. În același timp, orice organizație sau instituție are dreptul să folosească ortografia denumirii în documentele sale oficiale în orice alte limbi, pe lângă scris în limba de stat.</p> <p>Deputat Vasile BOLEA</p> <p>Se propune următoarea modificare: Articolul 19 cuvintele „morfologice și ortografice” se substituie cu „gramaticale”</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>18.</p>	<p>Articolul 20. Conducătorii organelor puterii de stat, administrației de stat și cele locale, organizațiilor obștești, precum și ai întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor aflate pe teritoriul Republicii Moldova poartă răspundere personală pentru nerespectarea prevederilor prezentei Legi în limitele sferei din subordinea lor</p>	<p>Deputat Vasile BOLEA Se propune următoarea modificare: Articolul 20 cuvintele „administrației de stat” se substituie cu „administrației publice centrale”</p>	<p>Se acceptă</p>

	conform legislației în vigoare.		
19.	<p>Articolul 21. Propagarea ostilității, a disprețului față de limba oricărei naționalități, crearea obstacolelor la funcționarea limbii de stat și a altor limbi pe teritoriul republicii, precum și lezarea drepturilor cetățenilor pe motive de limbă utilizată, implică răspunderea în modul stabilit prin legislație.</p>	<p>Deputat Gaik VARTANEAN</p> <p>Se propune următoare redacție a articolului 21: (1) Plângerile privind încălcarea legislației privind funcționarea limbilor pot fi înaintate organelor de poliție și Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității. (2) Incitarea la ură și discriminare pe bază de limbă reprezintă în încălcare a drepturilor fundamentale, posibilă răspunderii contravenționale și/sau penale</p>	Nu se acceptă
20.	<p>Articolul 22. Controlul executării legislației privind funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova este exercitat de către Guvernul Republicii Moldova și Biroul Relații Interetnice a Republicii Moldova.</p>	<p>Deputat Adrian LEBEDINSCHI</p> <p>La articolul 22 după cuvintele „ Guvernul Republicii Moldova” se completează cu „ , Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității” și mai departe după text.</p>	Se acceptă
21.	<p>Articolul 23. 1) Guvernul, în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi: a) va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege;</p>	<p>Deputat Serghei SÎRBU</p> <p>La art. 23 se va completa cu alin. (2) după cum urmează: (2) Guvernul va examina minuțios costurile și alte necesități pentru implementarea programelor de studierea gratuită a limbii de stat pentru minoritățile naționale, conform prevederilor art. 1 din lege și va</p>	Se acceptă

	<p>b) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;</p> <p>c) va adopta actele necesare pentru realizarea legii.</p> <p>2) La data intrării în vigoare a prezentei legi, se abrogă Legea nr. 3465-XI din 1 septembrie 1989 cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul RSS Moldovenești.</p>	<p>propune rectificarea corespunzătoare a bugetului de stat pentru aceste scopuri.</p> <p>Alin. (2) devine alin. (3).</p>	
--	--	---	--

Vasile BOLEA,
Președintele Comisiei